

Genèvesamtalen bryter dödläget i Sri Lanka

Sri Lankas haltande fredsprocess ser ut att kunna släppa kryckorna. Efter ett par månader fyllda av våld har marksituationen förbättrats markant sedan parterna bestämt sig för att börja prata med varandra igen.

Norske fredsmäklaren Erik Solheim har onekligen fått en lyckad start på 2006.

Genom februarisamtalen mellan Sri Lankas regering och LTTE (Liberation Tigers of Tamil Eelam) i Schweiz har alplanet seglat in som en viktig besättningsmedlem i fredsprocessen. Sedan tidigare innehar givetvis Norge en viktig funktion, men vårt grannland har gott stöd av Japan, USA och EU. Alla fem skandinaviska länder har också fredsobservatörer i SLMM (Sri Lanka Monitoring Mission). Dessutom spelar Indien och Kanada viktiga biroller.

Samtalen hölls i Chateau De Bossey i Celigny, 15 kilometer utanför Genève. LTTE:s chefsförhandlare **Anton Balasingham**, med sammanbitet ansiktsuttryck, syntes skaka hand med en leende chefsförhandlare för regeringens sida, minister **Nimal Siripala de Silva**.

– Även om parterna var oförmögna att nå konsensus i all frågor, så kunde vi återuppbygga förtroende, vilket är ett måste för att kunna hålla framtida förhandlingar, sa de Silva, enligt Daily News.

Nöjd med utgången

Även President **Rajapakse** sa i ett uttalande att han var mycket nöjd med utgången. Och Anton Balasingham uttryckte att samtalen kring vapenvilaavtalet kan leda till en bättre situation i de våldsdrabbade norra och östra delarna av Sri Lanka. Under december och januari dödades över 150 människor i våldsdåd.

– Regeringen har gått med på att implementera en klausul gällande paramilitära grupper. Det är ett gott tecken, sa Balasingham till AFP.

Viss dramatik ägde rum under samtalen i slottets salar. Tigerns hotade i ett tidigt skede med att lämna samtalen om regeringens företrädare insisterade på att omförhandla hela vapenvilaavtalet. Så blev aldrig fallet.

Ett något urvattnat gemensamt uttalande klargör att parterna verkligen ska följa avtalet. De norska fredsmäklarna hade svårigheter att få parterna att enas kring ordalydelsen.

Sprickan mellan de stridande parterna kvarstår. Det framgår inte minst genom att de höll separata presskonferenser.

Det mest positiva tecknet är att parterna har bestämt att fortsätta prata med varandra. Kommande samtal är planerade att hållas 19-21 april, även då i Celigny.

Stabilare position

President **Rajapakse** som nu leder UPFA-regeringen sitter i en betydligt stadigare maktposition än UNP-ledaren **Ranil Wickremesinghe**, som var premiärminister från slutet av 2001 till nyvalet 2004. Rajapakse kan räkna med stöd av stora delar av UNP om han vidtar åtgärder som verkligen för fredsprocessen framåt.

Största hotet kommer inifrån koalitionen. De marxistiska, singalesnationalisterna i JVP har framstått som de stökiga eleverna som sitter längst bak i klassrummet, vippa på stolen, gapar och stör ordningen. JVP berömmar nu delegationen som företrädare UPFA-regeringen. Enligt JVP har den fört fram viktiga synpunkter om LTTE:s brott mot vapenvilan.

UNP-ledaren **Ranil Wickremesinghe** flåsades under sin tid på premiärministerposten hela tiden i nacken av president **Kumaratunga**, som slutligen också fällde honom genom ett kuppärtat maktövertagande i november 2003.

Ett problem under de sex fredssamtalen 2002-2003 var att få representanter för Colombos medieorganisationer fanns på plats. UPFA-regeringen försökte genom att sätta upp ett medicenter i Colombo sprida kunskap om samtalen.

Erik Solheim har under årens lopp

En tamilsk polisman som var anhängare till EPDP har skjutits till döds i Batticaloa, förmodligen av LTTE. Han är bara ett av många offer i konflikten som fortsatt efter det att vapenvilan undertecknades i februari 2002.

möts av stor misstänksamhet från många på den singalesiska sidan. Men kanske håller opinionsvindarna på att vända till Solheims favör. Han kan vara nöjd med att förmodligen de stridande att träffas för att sitta ned och prata.

– Parterna tar ett litet men mycket viktigt steg mot att föra fredsprocessen tillbaka på rätt spår. Och vi förväntar oss att de kommande förhandlingarna blir tuffa, sade Solheim till AFP.

LTTE beskylls för mordet

Det var stundtals hårda ordalag. Polischefen **Chandra Fernando** sade att LTTE ligger bakom mordet på förre utrikesministern, **Lakshman Kadirgamar**. Fernando gav namnet på mördaren och visade fingeravtryck.

Balasingham svarade att tigerutbrytaren **Karunas** väpnade grupp var inblandad och att det finns dubbelagenter. LTTE vill säkerligen försöka rädda skinnet inför EU. Mordet har starkt bidragit till reseförbudet till EU-länder för LTTE-medlemmar. En svartlistning som terroristorganisation ligger nära.

Regeringssidan lyfte givetvis fram tigerns våldsdåd, men utelämnade mord på tigersympatisörer. Journalisten **Taraki** och parlamentsledamoten **Joseph Pararajasingham** eliminerades sannolikt av väpnade tamilska grupper, understödda av regeringen.

För betraktare med insyn i Sri Lankas krigsdrabbade delar är det uppenbart att Sri Lankas regering och dess väpnade styrkor hjälpt paramilitära grupper att föra ett skuggkrig mot LTTE. Och den förra regeringen stöttade "LTTE-översten" Karunas

VÄND!

En svartlistning av LTTE som terroristorganisation ligger nära

FORTS.

revolt. Härskar genom att söndra är ingen ny taktik i Colombo. Tigrarna har inte lagt fingrarna emellan när det gäller att slå tillbaka. Redan efter tillbakadragandet från fredssamtalen i april 2003 tilltog deras väpnade aktioner mot medlemmar av tamilska paramilitära partier.

I januari hotade skuggkriget vapenvilan. Om överenskommelserna vid samtalen implementeras kan våldsspiralen brytas. Om inte ser Sri Lanka förmodligen en nystart på kriget.

I efterspelet till samtalen har Anton Balasingham uttryckt missnöje över att regeringssidan sagt att parterna kommit överens om tillägg till vapenvilaavtalet. Inga tillägg har gjorts, enligt LTTE. Och Karuna har i en intervju sagt att hans grupp inte tänker lämna ifrån sig sina vapen.

Händelserikt år för Solheim

Senaste halvåret har varit ovanligt händelserikt för den norske fredsmäklaren. I oktober utnämndes Solheim till minister för internationell utveckling i den nya norska röd-gröna regeringskoalitionen. Parallellt med det dagliga politiska arbetet har han arbetat för att lösa knutarna i Sri Lankas fredsprocess.

Efter att Solheim fick klartecken för samtal kring vapenvilan vid mötena i slutet av januari med president Rajapakse och senare tigerledaren **Veluppillai Prabhakaran** har försvarshögkvarteret inte fått in några rapporter om fientliga attacker. Men enligt Sunday Times of Sri Lanka har LTTE fortsatt smugla vapen även efter datum fastställdes för samtalen i Genève.

Många källor rapporterar om intensiv pengainsamling av LTTE-aktivister runt om i Europa. I de norra och östra delarna av Sri Lanka har gerillan trappat upp förberedelserna för ett ”fjärde Eelam-krig”.

I Trincomalee uppmanas civilbefolk-

Opinionsvindarna svänger till Solheims favör. Han kan vara nöjd med att ha förmått de stridande att sitta ned och samtala.

Mycket talar för att LTTE står välrustade inför en eventuell nystart på inbördeskriget.

ningen bygga bunkrar. I Mannar har civilbefolkning tränats i vapen användning. Rekryteringen av soldater har fortsatt. Tusentals tamiler har flyttat från regeringskontrollerade delar till tigerkontrollerade Wannu.

Frågan alla ställer sig är om LTTE bara vill sätta skräck i Colombo eller om det finns verkligt menade avsikter att föra ett nytt krig. Svaret finns hos tigerledaren Prabhakaran.

Johan Mikaelsson,
text och foto

Tamilsk politiker mördad på julafton

□ Vid den traditionella midnattsmässan i Batticaloa sköts TNA-parlamentarikern **Joseph Pararajasingham** till döds. Enligt ögonvittnen utfördes mordet av medlemmar av Karunas grupp. Pararajasingham och partierna inom den tamilska nationella alliansen står bakom tigrarna. Pararajasingham som blev 71 år har under alla år som politiker verkat i såväl Colombo som krigsdrabbade Batticaloa.

Blodiga månader efter presidentvalet i november

De som tidigare tvivlade på Rajapakses möjligheter att gripa sista halmstrået för fred har börjat omvärdera honom.

De tamilska tigrarnas uppmaning till bojkott av presidentvalet den 17 november förde förmodligen **Mahinda Rajapakse** till makten. Dagarna efter valet uttryckte, enligt BBC, många civila sin oro för framtiden.

Detta eftersom den nya regeringen och presidenten backas upp av hårdföra singalesnationalister. Såväl JVP som buddhistmunkarna i JHU argumenterar för en hård linje mot tigrarna.

Våldet trappas upp

Efter Rajapakses maktövertagande trappades våldet upp i de norra och östra delarna. I en serie attacker, många utförda med splitterminor dödades sammanlagt cirka 80 regeringssoldater. LTTE förnekade inblandning och hävdar att det var civila motståndsgrepp som utfört dåden. Alla med

insyn i markförhållandena i Sri Lanka inklusive SLMM (Sri Lanka Monitoring Mission) förstår att det inte stämmer.

Efter sprängattentatet sattes regeringsstyrkorna vid frontlinjerna i högsta stridsberedskap. I Colombo utbröt panik på många platser sedan rykten spridits om förestående terroristattacker.

Räder i tamilområden

Soldater utförde räder i tamilbefolkade stadsdelar i Colombo. Hundratals tamiler togs in till förhör och tiotals hölls kvar för misstänkt samröre med tigrarna.

Våldet mot civila särskilt i de regeringskontrollerade delarna av Jaffna trappades upp efter presidentvalet. Människorättsorganisationer i Jaffna vittnar om svåra förhållanden och en allt räddare civilbefolkning. Flera sexuella övergrepp av militärer mot tamilska kvinnor har rapporterats från regeringskontrollerade delar, främst Jaffna.

I Batticaloa har det varit spänt länge. Så gott som dagligen har det rapporterats om nya mord. Vapen säljs billigt. Och tiotu-

Fem tamilska studenter ”avrättade” i Trincomalee

□ Fem ungdomar i Trincomalee, alla studenter, hittades den 2 januari i år skjutna i huvudet.

Bevis i en pågående utredning pekar nu på att poliser och kommandosoldater ligger bakom ”avrättningarna”. Misstankar finns mot elva soldater från specialstyrkorna (STF) och två polismän. Dessa hålls i arrest och deras vapen undersöks för att säkra spår.

Tamilska hjälparbetare kidnappade nära Welikande

□ Medlemmar av hjälporganisationen TRO (Tamil Rehabilitation Organisation) kidnappas den 31 januari. Några har släppts men fortfarande är sju av dem försvunna.

Enligt de frisläppta TRO-medlemmarna var det en väpnad grupp tamilska män som kidnappade dem.

Men polisen är ovetande om de två incidenterna, som ska ha ägt rum i närheten av Welikande i östra Sri Lanka. Och många frågor kring kidnappningarna står obesvarade.

Flera väpnade tamilska grupper, inklusive den forne LTTE-översten **Karunas** grupp, har hotat TRO-medarbetare. TRO säger sig vara en fristående hjälporganisation, men samarbetar med LTTE i de norra och östra delarna av Sri Lanka.

Enligt LTTE:s politiske ledare **Thamilchelvan** hotade kidnappningarna samtalen om vapenvilan.

Trälare på smuggeluppdrag sprängs av lankesiska flottan

□ En trälare sprängdes den 11 januari i sundet mellan Indien och Sri Lanka. När två soldater från Sri Lankas flotta bordade båten fann de att den smugglade material ämnade för LTTE. En soldat och minst fyra personer ombord på båten omkom vid en kraftig explosion och efterföljande brand. Enligt Sunday Times visar en första utredning att trälare från de södra delarna i Sri Lanka hyrts in av LTTE för att utföra smuggeluppdrag.

Fem explosioner i Colombo

□ Samtidigt som **Erik Solheim** befann sig i Kilinochchi för att samtala med tigerledaren **Prabhakaran** hördes flera kraftiga explosioner i Colombo. Fem sprängladdningar detonerade mellan åtta och nio på kvällen vid järnvägsspåret i Mount Lavinia och på andra platser där inga människor befann sig. De orsakade minimal materiell skada. Men många människor skrämdes. De fruktade att det handlade om nya sprängattentat.

”LTTE-major” dödad vid attack

□ Några dagar efter Erik Solheims visit i Sri Lanka dödades en ”major” inom LTTE vid en attack i Batticaloa. Enligt LTTE var det en grupp beväpnade paramilitärer som utförde attacken i tigerkontrollerat område. Efter attacken ska också armén ha beskjutit LTTE-positioner med artilleri och granatkastare. Armétalesmän förnekar att armén utfört någon attack.

sentals människor lever i frustration. Tsunamin gjorde allt värre. En av SYDASIENS källor i Batticaloa vittnar om en situation utan något hopp.

– Båda civila och tigersoldater resonerar att det inte spelar någon roll om det blir krig. De har inget att förlora.

SLMM varnade i december och januari i ovanligt starka uttalanden för att vapenvilan var i allvarlig fara. Sedan SLMM-kontoret i Batticaloa utsattes för ett bombattentat uttryckte fredsobservatörerna också tvekan till att deras säkerhet kunde garanteras.

SLMM har för övrigt nu fått en svensk chef. **Ulf Henriesson**, överste av första graden med flera långa internationella uppdrag bland meriterna, tar över efter norske **Hagrup Haukland**.

Arbetar för högtryck

Den internationella diplomatin arbetade för högtryck. Sändebud från de särskilt engagerade länderna reste till Sri Lanka för att försöka förmå regeringen och gerillan att enas kring en plats för att samtala.

Efter fredssändebudet Erik Solheims resa till Colombo och Kilinochchi har situationen förbättrats markant. Den 25 januari fastställdes datum och ort för samtal mellan regeringen och LTTE.

”Ge mig chansen”

Men parterna står långt ifrån varandra. Rajapakse sa i en intervju i mitten av februari att Sri Lanka måste förbli enat och att bara visst självstyre för tamilerna kan medges. Reaktionen från tigrarnas separata de-facto-administration med säte i Kilinochchi lät inte vänta på sig.

Rajapakse sa senare i en intervju med den tamilska tidningen Sudar Oli, som även läses av tigrarna i Wannu (citater från Sunday Times of Sri Lanka):

”Vi vill ha en enad stat. LTTE vill ha Eelam. Vi kanske hamnar någonstans mittemellan. Låt oss börja om från början. Jag är i första hand realist. Ge mig i alla fall chansen”.

Johan Mikaelsson